

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

विषय : मराठी

एम. ए. प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम

जून २०१३ पासून

सत्र पहिले

अभ्यासपत्रिका — पहिली : आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ. स. १८१८ ते १९४५)

अभ्यासपत्रिका — दुसरी : वर्णनात्मक भाषाविज्ञान

अभ्यासपत्रिका — तिसरी : वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास : कविता

अभ्यासपत्रिका — चौथी : भाषांतरमीमांसा

OR किंवा

: व्यावहारिक मराठी

सत्र दुसरे

अभ्यासपत्रिका — पाचवी : आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ. स. १९४५ ते २०००)

अभ्यासपत्रिका — सहावी : भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक, ऐतिहासिक व सामाजिक

अभ्यासपत्रिका — सातवी : एका वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास : कादंबरी

अभ्यासपत्रिका — आठवी : भक्तिसंप्रदाय आणि मराठी साहित्य

OR किंवा

: मराठी भाषेच्या अस्मितेविषयीचे निबंधलेखन

सत्र पहिले

अभ्यासपत्रिका — पहिली : आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ. स. १८१८ ते १९४५)

घटक :

वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना : इ. स. १८१८ ते १९४५ या कालखंडातील सामाजिक, धार्मिक, राजकीय, सांस्कृतिक आणि वाङ्मयीन पार्श्वभूमी, ख्रिस्ती मिशनरी आणि सरकारी पातळीवरील वाङ्मय निर्मितीचे प्रयत्न, स्वातंत्र्याची चळवळ व विविध वादांचा वाङ्मयावरील परिणाम, मुद्रणकला आणि वाङ्मयनिर्मिती, मराठी नियतकालिके व वाङ्मय इ. घटकांचा अभ्यास अभिप्रेत आहे. हा अभ्यास परिपूर्ण होण्यासाठी पुढील वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास :

१. निबंध
२. नाटक
३. कविता
४. कथा
५. कादंबरी
६. ललित गद्य (चरित्र, आत्मचरित्र व प्रवासवर्णन)

संदर्भ ग्रंथ :

१. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ७ — मसाप, पुणे
२. अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपिठीका — गं. बा. सरदार
३. साहित्य, समाज आणि संस्कृती — दिगंबर पाध्ये
४. मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार — द. वा. पोतदार
५. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास — प्र. न. जोशी
६. महाराष्ट्राचा सांस्कृतिक इतिहास — श. दा. पेंडसे
७. अर्वाचीन मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी — सदा कऱ्हाडे
८. मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी — गो. म. कुलकर्णी
९. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड १, २ — अ. ना. देशपांडे
१०. प्रदक्षिणा, खंड १, २ — कॉन्टिनेन्टल, पुणे

११. मराठी कथा उद्गम आणि विकास — इंदूमती शेवडे
१२. मराठी साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप — गो. मा. पवार
१३. धार आणि काठ — नरहर कुरुंदकर
१४. मराठी कादंबरी पहिले शतक — कुसुमावती देशपांडे
१५. मराठी कविता १९४५ ते १९६० — रा. श्री. जोग
१६. मराठी कादंबरीचा इतिहास — चंद्रकांत बांदिवडेकर
१७. कादंबरी आणि मराठी कादंबरी — उषा हस्तक
१८. खडक आणि पाणी — गंगाधर गाडगीळ
१९. पासंग — कुसुमावती देशपांडे
२०. १९व्या शतकातील मराठी गद्य, खंड १, २ — संपा. भा. ल. भोळे
२१. मराठी साहित्याचा सांस्कृतिक संदर्भ — रा. ग. जाधव
२२. महाराष्ट्र जीवन, खंड १, २ — गं. बा. सरदार
२३. भारतीय संस्कृती — साने गुरूजी
२४. मराठी कादंबरीचे समाजशास्त्रीय समालोचन — रवींद्र ठाकूर
२५. साहित्य आणि समाज — गो. मा. पवार
२६. मराठी वृत्तपत्राचा इतिहास — वा. के. लेणे
२७. मराठी साहित्य प्रेरणा व स्वरूप — म. द. हतकणंगणेकर
२८. मराठी साहित्य : इतिहास आणि संस्कृती — वसंत आबाजी डहाके
२९. संक्षिप्त मराठी वाङ्मयकोश १९२० ते २००३ — वसंत आबाजी डहाके
३०. भारतीय स्वातंत्र्य लढा आणि मराठी लेखक — सदा कन्हाडे
३१. राजकीय चळवळ आणि मराठी नाट्यसृष्टी — ना. कृ. शनवारे
३२. मराठी काव्याचे मानदंड — स. रा. गाडगीळ
३३. कादंबरी : एक वाङ्मयप्रकार — जान्हवी संत
३४. टीकास्वयंवर — भालचंद्र नेमाडे

अभ्यासपत्रिका — दुसरी : वर्णनात्मक भाषाविज्ञान

घटक :

१. भाषाविज्ञान : स्वरूप, महत्त्व व वैशिष्ट्ये : (भाषाविज्ञानाचे स्वरूप, महत्त्व व कार्यपद्धती, विविध शाखांचा परिचय : ऐतिहासिक, वर्णनात्मक, संरचनात्मक, उपयोजित, सामाजिक इ.)
२. स्वनविज्ञान : स्वनविज्ञान म्हणजे काय? स्वनविज्ञानाच्या शाखा, वागिन्द्रियाची रचना व कार्य, स्थान व प्रयत्न यावर आधारित स्वनांचे वर्गीकरण, स्वर — स्वन आणि व्यंजन — स्वन यातील भेद, डॅनियल जोन्सचा स्वरचौकोन
३. स्वनिम विचार (स्वनिमविन्यास) : स्वन — स्वनिम — स्वनांतर संकल्पना, स्वनांचा भाषेतील विनियोग, अल्पतम युग्मे, स्वनिमांचे प्रकार : खंडयुक्त स्वनिम, खंडाधिष्ठित स्वनिम, मराठीची स्वनिम व्यवस्था
४. रूपिमविचार (पदविन्यास) : रूपिका — रूपिम — रूपिकांतर संकल्पना, रूप व रचना संबंध, रूपिकांचे रूपिमांमध्ये वर्गीकरण, पदघटना — पूर्वप्रत्यय व उत्तरप्रत्यय

संदर्भग्रंथ :

१. भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक — संपा. स. ग. मालशे, इनामदार, सोमण
२. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान स्वरूप आणि पद्धती — कल्याण काळे, अंजली सोमण
३. भाषाविज्ञान परिचय — मालशे, पुंडे, सोमण
४. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान — लीला गोविलकर
५. सुलभ भाषाविज्ञान — द. दि. पुंडे
६. आधुनिक भाषाविज्ञान सिद्धांत आणि उपयोजन — मिलिंद मालशे
७. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान — गं. ना. जोगळेकर
८. वैखरी : भाषा आणि भाषाव्यवहार — अशोक केळकर

अभ्यासपत्रिका — तिसरी : वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास : कविता

घटक :

- * काव्य प्रकाराची वैशिष्ट्ये
- * कवितेची निर्मितीप्रक्रिया
- * काव्यनिर्मिती व सर्जनशीलता
- * कवितेचे विविध प्रकार
- * कवितेचा संकेतव्यूह, दृश्यमांडणी, लय, सूचितार्थ, सेन्द्रिय एकात्मता
- * कवितेचा आस्वाद

नेमलेले काव्यसंग्रह :

१. जाहिरनामा — नारायण सुर्वे
२. रंग माझा वेगळा — सुरेश भट
३. नंतर आलेले लोक — अरुण काळे

संदर्भग्रंथ :

१. आधुनिक मराठी कविता — रा. श्री. जोग
२. मराठी कविता : स्वरूप आणि विवेचन — निशिकांत ठकार
३. काही कवी : जाणिवा आणि शैली — सुधीर रसाळ
४. आधुनिक मराठी कविता — भ. श्री. पंडित
५. मराठी कविता : आकलन आणि आस्वाद — नागनाथ कोतापल्ले
६. मराठी कविता जुनी आणि नवी — वा. ल. कुलकर्णी
७. कविता आणि प्रतिमा — सुधीर रसाळ
८. कवितेविषयी — वसंत आबाजी डहाके
९. साठोत्तरी मराठी कविता व कवी — रा. ग. जाधव
१०. दलित कविता — म. सु. पाटील
११. मराठी ग्रामीण कवितेचा इतिहास — कैलास सार्वेकर
१२. स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता — संपा. सुषमा करोगल
१३. मराठी काव्याचे मानदंड — स. रा. गाडगीळ
१४. आधुनिक मराठी कविता : काही रूपे काही रंग — गो. म. कुलकर्णी
१५. बहिणाबाईचा गाथा — संपा. शालिनी जावडेकर
१६. परंपरा आणि नवता — गो. वि. करंदीकर
१७. कविता : संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा — वसंत पाटणकर

अभ्यासपत्रिका — चौथी : भाषांतरमीमांसा

उद्देश :

तौलनिक साहित्याभ्यास करीत असताना भारतीय साहित्याची आणि वैश्विक साहित्याची संकल्पना समजून घ्यावी लागते. प्रत्यक्ष भाषांतरित साहित्यकृती अभ्यासल्याशिवाय हा अभ्यास पूर्ण होत नाही म्हणून या अभ्यासपत्रिकेत इतर भाषांमधून मराठीत अनुवादित झालेल्या किमान दोन कलाकृतींचा समावेश केला आहे.

घटक :

१. भाषांतर : स्वरूप आणि व्याप्ती : भाषांतराची संकल्पना, भाषांतर : व्याख्या आणि प्रकार, भाषांतराची विविध क्षेत्रे, भाषांतरकारांची साधने, लक्ष्य भाषा आणि मूळ भाषा
२. भाषांतर प्रक्रियेचे स्वरूप : शब्दकळा व शब्दानुवाद, पारिभाषिक शब्दांचे भाषांतर, छायानुवाद व भावानुवाद, प्रशासन व्यवहारातील भाषांतर प्रक्रिया, अभिजात साहित्याच्या भाषांतराच्या समस्या.
३. भाषांतराचे विविध पैलू व समस्या : संस्कृतीसापेक्षता, ललित वाङ्मयाच्या अनुवादातील समस्या, भाषांतर — अनुवाद व रूपांतरातील फरक
४. भाषांतराचे महत्त्व : भाषांतर आणि अनुवादाचे बदलत्या काळातील महत्त्व, अनुवाद आणि व्यक्तिमत्त्व विकास, बहुभाषिकत्वाचे फायदे, सांस्कृतिक आणि सामाजिकदृष्ट्या त्याचे महत्त्व

सरावासाठी पुढील दोन कलाकृतींचा अभ्यास :

१. एका कोळीयाने — पु. ल. देशपांडे (The old man and the see-Heming Way)
२. स्त्री माझ्या आत — बलवंत जेऊरकर — शब्द प्रकाशन, मुंबई
(स्त्री मेरे भितर — पवन करण — राजकमल प्रकाशन)

संदर्भग्रंथ :

१. भाषांतरमीमांसा — संपा. कल्याण काळे, अंजली सोमण — प्रतिभा, पुणे
२. अनुवाद स्वरूप आणि आयाम — संपा. त्रिभुवन, रॉय
३. भाषांतर चिकित्सा — मधुकर मोकाशी
४. अनुवाद : एक कला — कॉन्टिनेटल प्रकाशन
५. अनुवाद, वर्णव्यवस्था आणि मी — सूर्यनारायण रणसुभे
६. भाषांतर — सदा कन्हाडे
७. भाषांतर व भाषा — विलास सारंग
८. भाषांतरविद्या — संपा. रमेश वरखेडे
९. भाषांतर : शास्त्र की कला — म. वि. फाटक व रजनी ठकार
१०. अनुवादमीमांसा विशेषांक (भाषाभान) — संपा. केशव तुपे
११. साहित्यसेतू — एल. एस. देशपांडे

OR किंवा
अभ्यासपत्रिका – चौथी : व्यावहारिक मराठी

घटक :

१. प्रमाणलेखन व मुद्रितशोधन

- अ — प्रमाणलेखनाची संकल्पना, आवश्यकता, नियम, दिलेला उतारा शुद्ध करून लिहिणे
ब — मुद्रितशोधनाची आवश्यकता, संकल्पना व स्वरूप, मुद्रितशोधनाच्या खुणा चिन्हे आणि त्यांचा वापर, दिलेल्या उताऱ्याचे खुणांच्या साह्याने मुद्रितशोधन

२. मुलाखत :

- अ — मुलाखतीचे स्वरूप, तंत्र व कौशल्य
ब — मुलाखतीचे प्रकार, मुलाखतीची पूर्वतयारी, मुलाखतीची प्रश्नसूची आणि मुलाखत लेखन

३. अर्जलेखन व पत्रलेखन

- अ — अर्जाचे स्वरूप व प्रकार
ब — पत्रलेखनाचे विविध प्रकार, प्रशासकीय पत्रव्यवहार

४. जनसंपर्क कौशल्ये

- अ — जनसंपर्काचे स्वरूप व आवश्यकता
ब — जनसंपर्क कौशल्याची तंत्रे, भाषा, माहिती व जनसंपर्क अधिकारी — (शासन, विद्यापीठे, शैक्षणिक संस्था, बँका, कंपन्या)

संदर्भग्रंथ :

१. व्यावहारिक मराठी — पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
२. व्यावहारिक मराठी — कल्याण काळे, दत्तात्रय पुंडे
३. व्यावहारिक मराठी — लीला गोविलकर, पाटणकर
४. व्यावहारिक मराठी — ल. रा. नसिराबादकर
५. मराठी शुद्धलेखनप्रदीप — मो. रा. वाळिंबे
६. मराठी शुद्धलेखनप्रदीप — अरूण फडके
७. शुद्धलेखनविवेक — द. न. गोखले
८. मुद्रितशोधन — द. ग. धायगुडे
९. भाषांतरमीमांसा — संपा. कल्याण काळे, अंजली सोमण — प्रतिभा, पुणे
१०. भाषांतरविद्या — संपा. रमेश वरखेडे
११. प्रसार माध्यमांसाठी लेखन कौशल्य — य. च. म. मु. विद्यापीठ, नाशिक
१२. मराठी भाषेचे संवादकौशल्य — य. च. म. मु. विद्यापीठ, नाशिक

सत्र दुसरे
अभ्यासपत्रिका — पाचवी : आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास
(इ. स. १९४५ ते २०००)

घटक :

वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना : १९४५ ते २००० या कालखंडातील सामाजिक, धार्मिक, राजकीय, सांस्कृतिक आणि वाङ्मयीन पार्श्वभूमी, नवसाहित्य निर्मितीच्या प्रेरणा, १९६० नंतरचे वाङ्मय प्रवाह, महानगरीय जीवन, बदलते समाजजीवन, भारतीय स्वातंत्र्य आणि अपेक्षा, विविध वादांचा वाङ्मयावरील परिणाम, जागतिकीकरण व मराठी साहित्य या घटकांच्या अभ्यासासाठी पुढील वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास :

१. नाटक
२. कविता
३. कथा
४. कादंबरी
५. ललित गद्य (चरित्र, आत्मचरित्र व प्रवासवर्णन)

संदर्भ ग्रंथ :

१. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ७ — मसाप, पुणे
२. अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपिठीका — गं. बा. सरदार
३. साहित्य, समाज आणि संस्कृती — दिगंबर पाध्ये
४. मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार — द. वा. पोतदार
५. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास — प्र. न. जोशी
६. महाराष्ट्राचा सांस्कृतिक इतिहास — श. दा. पेंडसे
७. अर्वाचीन मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी — सदा कऱ्हाडे
८. मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी — गो. म. कुलकर्णी
९. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १, २ — अ. ना. देशपांडे
१०. प्रदक्षिणा खंड १, २ — कॉन्टिनेन्टल, पुणे
११. मराठी कथा उद्गम आणि विकास — इंदूमती शेवडे
१२. मराठी साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप — गो. मा. पवार
१३. धार आणि काठ — नरहर कुरुंदकर
१४. मराठी कादंबरी पहिले शतक — कुसुमावती देशपांडे
१५. मराठी कविता १९४५ ते १९६० — रा. श्री. जोग
१६. मराठी कादंबरीचा इतिहास — चंद्रकांत बांदिवडेकर
१७. कादंबरी आणि मराठी कादंबरी — उषा हस्तक

१८. खडक आणि पाणी — गंगाधर गाडगीळ
१९. पासंग — कुसुमावती देशपांडे
२०. १९व्या शतकातील मराठी गद्य, खंड १, २ — संपा. भा. ल. भोळे
२१. मराठी साहित्याचा सांस्कृतिक संदर्भ — रा. ग. जाधव
२२. महाराष्ट्र जीवन : खंड १, २ — गं. बा. सरदार
२३. भारतीय संस्कृती — साने गुरूजी
२४. मराठी कादंबरीचे समाजशास्त्रीय समालोचन — रवींद्र ठाकूर
२५. साहित्य आणि समाज — गो. मा. पवार
२६. मराठी वृत्तपत्राचा इतिहास — वा. के. लेणे
२७. मराठी साहित्य प्रेरणा व स्वरूप — म. द. हतकणंगणेकर
२८. मराठी साहित्य : इतिहास आणि संस्कृती — वसंत डहाके
२९. ग्रामीण वाङ्मयाचा इतिहास — संपा. चंद्रकुमार नलगे
३०. दलित साहित्याचा इतिहास — म. सु. पगारे
३१. दलित कथा — म. सु. पाटील
३२. दलित साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र — यशवंत मनोहर
३३. संक्षिप्त मराठी वाङ्मयकोश १९२० ते २००३ — वसंत आबाजी डहाके
३४. ग्रामीण कवितेचा इतिहास — कैलास सार्वेकर
३५. मराठी ग्रामीण कथा : स्वरूप व विकास — वासुदेव मुलाटे
३६. साहित्यातील नवे प्रवाह : आकलन आणि अन्वयार्थ — माधव पुटवाड
३७. दलित कविता — म. सु. पाटील
३८. भारतीय स्वातंत्र्य लढा आणि मराठी लेखक — सदा कन्हाडे
३९. राजकीय चळवळ आणि मराठी नाट्यसृष्टी — ना. कृ. शनवारे
४०. दलित रंगभूमी — भालचंद्र फडके
४१. भूमी आणि भूमिका — भास्कर चंदनशिव
४२. मार्क्सवाद व मराठी साहित्य — वि. स. जोग
४३. मराठी काव्याचे मानदंड — स. रा. गाडगीळ
४४. कादंबरी : एक वाङ्मयप्रकार — जान्हवी संत
४५. टीकास्वरंवर — भालचंद्र नेमाडे

अभ्यासपत्रिका : सहावी — भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक, ऐतिहासिक व सामाजिक

घटक :

१. वाक्यविचार : पदबंध, रचना व संघटक, रचनांचे प्रकार, रूप व रचना संबंध, प्रथमोपस्थित संघटक पद्धतीने विश्लेषण, बहिःकेंद्री व अंतःकेंद्री वाक्यरचना
२. अर्थविचार : अर्थाचे स्वरूप, अर्थसिद्धांत, अर्थविन्यासाचे स्तर, अर्थरूप संबंध, अर्थनिर्देश, अर्थक्षेत्र
३. मराठीचे कालिक व प्रांतिक भेद : कालिक भेद म्हणजे काय? प्रांतिक भेद म्हणजे काय? कालिक व प्रांतिक भेदाची कारणे, प्रांतिक भेदांची वैशिष्ट्ये
४. प्रमाणभाषा व बोली : भाषा आणि बोली — संज्ञा, भाषा आणि बोली — कार्यभिन्नता, प्रमाणभाषेची कार्यक्षेत्रे, बोलींच्या उदयाची/निर्मितीची कारणे
५. समाजभाषाविज्ञान : स्वरूप व व्याप्ती : समाजभाषाविज्ञानाचे स्वरूप व महत्व, भाषिक सापेक्षतावादाचा सिद्धांत, भाषा व सामाजिक घडण, व्यक्तीच्या सामाजिकरणात भाषेचा सहभाग, जातिव्यवस्था आणि भाषा, स्त्रीयांची भाषा व पुरुषाची भाषा, भाषेतील निषिद्धता
६. भाषा आणि समाज : भाषा : एक सामाजिक प्रक्रिया, समाज आणि संस्कृती, भाषा प्रदुषणे, भाषाशुद्धी

संदर्भग्रंथ :

१. भाषा : इतिहास आणि भूगोल — ना. गो. कालेलकर
२. भाषा आणि जीवन — संपा. कल्याण काळे
३. समाजभाषाविज्ञान — रमेश वरखेडे
४. सामाजिक भाषाविज्ञान — संपा. प्रभाकर जोशी, चारुता गोखले
५. मराठी भाषेचा आर्थिक संसार — अशोक केळकर
६. मराठी प्रमाण भाषेचे स्वरूप — सुहासिनी लददू
७. भाषा आणि संस्कृती — ना. गो. कालेलकर
८. सामाजिक भाषाविज्ञान — रमेश धोंगडे
९. साहित्याची भाषा — भालचंद्र नेमाडे
१०. सामाजिक भाषाविज्ञान कक्षा आणि अभ्यास — संपा. जयश्री पाटणकर
११. अभिनव भाषाविज्ञान — गं. ना. जोगळेकर

अभ्यासपत्रिका : सातवी — एका वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास : कादंबरी

घटक :

१. कादंबरी व्याख्या, स्वरूप, घटक — (कथानक, पात्र, निवेदन, आत्माविष्कार, भाषा, कालावकाश)
२. ऐतिहासिक, राजकीय, सामाजिक, ग्रामीण, प्रादेशिक, शहरी, महानगरीय, स्त्रीवादी, दलित आदिवासी साहित्य प्रवाहांचा स्थूल परिचय

अभ्यासाला नेमलेल्या कादंबऱ्या :

१. माणूस — मनोहर तल्हार
२. संभुती — बाबु बिरादार
३. सर्व प्रश्न अनिवार्य — रमेश इंगळे उत्रादकर

संदर्भग्रंथ :

१. कादंबरी — ल. ग. जोग
२. कादंबरी आणि मराठी कादंबरी — उषा हस्तक
३. गेल्या अर्ध शतकातील मराठी कादंबरी — संपा. विलास खोले
४. मराठी कादंबरीचा इतिहास — चंद्रकांत बांदिवडेकर
५. कादंबरी समीक्षा — श्री. मा. कुलकर्णी
६. मराठी कादंबरी पहिले शतक — कुसुमावती देशपांडे
७. मराठी कादंबरी तंत्र आणि विकास — प्र. वा. बापट, गोडबोले
८. कादंबरी एक साहित्यप्रकार — हरिचंद्र थोरात
९. धार आणि काठ — नरहर कुरुंदकर
१०. मराठी कादंबरी आस्वादयात्रा — विजया राजाध्यक्ष
११. मराठी ग्रामीण कादंबरी — रवींद्र ठाकूर
१२. टीकास्वयंवर — भालचंद्र नेमाडे
१३. कादंबरी एक वाङ्मयप्रकार — जान्हवी संत
१४. मराठीतील प्रायोगिक कादंबरी आणि श्याम मनोहर — किशोर सानप
१५. मराठी कादंबरीतील नैतिकता — किशोर सानप
१६. कादंबरी संवाद — पंडित टापरे

अभ्यासपत्रिका — आठवी : भक्तिसंप्रदाय आणि मराठी साहित्य

घटक :

भक्तिसंप्रदायांचे स्वरूप, प्रेरणा, आचारधर्म, तत्त्वज्ञान, संप्रदायाचे त्या — त्या काळातील महत्त्व, संप्रदायांचे मराठी साहित्यातील योगदान या घटकांच्या आधारे पुढील संप्रदायांचा अभ्यास :

१. नाथ
२. महानुभाव
३. वारकरी
४. समर्थ
५. वीरशैव
६. सूफी
७. दत्त
८. नागेश

संदर्भग्रंथ :

१. महाराष्ट्रातील पाच भक्तीसंप्रदाय — र. रा. गोसावी
२. मध्ययुगीन मराठी साहित्य — रं. बा. मंचरकर
३. मध्ययुगीन मराठी साहित्य : एक पुनर्विचार — श्री. रं. कुलकर्णी
४. महाराष्ट्रातील पाच संप्रदाय — पं. रा. मोकाशी
५. सुफी संप्रदाय — यु. म. पठाण
६. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप — ह. श्री. शेणोलीकर
७. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास — अ. ना. देशपांडे
८. नाथसंप्रदाय — म. रा. जोशी
९. नाथसंप्रदाय — रा. चिं. ढेरे
१०. दत्त संप्रदाय — रा. चिं. ढेरे
११. मराठी वीरशैव साहित्य — सुधाकर मोगलेवार
१२. मध्ययुगीन साहित्याविषयी — सतीश बडवे
१३. संत साहित्य : समीक्षेचे बीजप्रवाह — सतीश बडवे

OR किंवा

अभ्यासपत्रिका : आठवी — मराठी भाषेच्या अस्मितेविषयीचे निबंधलेखन

घटक :

१. विष्णुशास्त्री चिपळूणकर — मराठी भाषेची सांप्रतची स्थिती (निबंधमाला)
  २. वि. का. राजवाडे — तर प्रसंग कठीण! (समग्र राजवाडे साहित्य — खंड — १०)
  ३. श्री. म. माटे — भाषाभिवृद्धीची सामाजिक दृष्टी
  ४. यशवंतराव चव्हाण — ज्ञानभाषा हीच लोकभाषा व्हावी
  ५. रा. ग. जाधव — मराठी भाषा : शिक्षण व ज्ञानभाषा (प्रतिष्ठान जाने. / फेब्रु. २००५)
  ६. वि. वा. शिरवाडकर — मराठीला हवे धोरण आणि आधार (जागतिक मराठी परिषदेतील उद्घाटकीय भाषण — ऑगस्ट १९८९)
  ७. भालचंद्र नेमाडे — सोळा भाषणे (संपादित)
  ८. नागनाथ कोतापल्ले — मातृभाषा आणि शिक्षणासंबंधी थोडेसे (साहित्याचा अवकाश)
  ९. रंगनाथ पठारे — आपल्या अस्तित्व संघर्षाचे संचित (मुक्त शब्द सप्टें. २०१०)
  १०. रमेश नारायण वरखेडे — जागतिकीकरण आणि मराठी भाषा
  ११. कौतिकराव ठाले पाटील — मराठी भाषेवर इंग्रजीचे व हिंदीचे आक्रमण आणि मराठीची सद्यःस्थिती (प्रतिष्ठान नोव्हे. डिसे. १९९९)
  १२. शरद रामचंद्र गोखले — ज्ञानभाषा मराठी — लोकराज्य — ऑक्टो. २०११
  १३. प्रकाश परब — व्यवहारक्षेत्रातील मराठी — लोकराज्य ऑक्टो. २०११
  १४. बाळ फोंडके — माहिती — तंत्रज्ञान आणि मराठी भाषा (शोध मराठीपणाचा संपा. अरूणा ढेरे)
- (अभ्यासपत्रिका क्रमांक ०८ मधील किंवा ची अभ्यासपत्रिका, 'मराठी भाषेच्या अस्मिते— विषयीचे निबंधलेखन' या अभ्यासपत्रिकेसाठी ग्रंथ संपादित करण्यात येईल)

पूरकग्रंथ :

१. समग्र राजवाडे साहित्य — खंड १०
२. निबंधमाला — विष्णु कृष्ण चिपळूणकर
३. प्रतिष्ठान द्वैमासिक जाने. फेब्रु. १९९९ / नोव्हे. डिसे. २००५
४. शोध मराठीपणाचा — संपा. अरूणा ढेरे/केळकर/गांगल
५. लोकराज्य (मासिक) ऑक्टो. २०११
६. वैखरी — अशोक केळकर
७. साहित्याचा अवकाश — नागनाथ कोतापल्ले
८. युगंधर — यशवंतराव चव्हाण

***